

INGILIZ TILINING TARAQQIYOTGA KO`RSATAYOTGAN TA`SIRI

Ruzimova Malohat

Samarqand davlat chet tillari instituti talabasi

E-mail: maloxatrozimova42@gmail.com

Ilmiy rahbar: **Nilufar Zubaydova**

Annotasiya: Bu hujjat hozirgi taraqqiy etayotgan zamonda ingliz tilining tarraqiyotga nisbatan ko'rsatayotgan ta'sirini isbotlashga qaratilgan. Hammaga ma'lumki jadallashish jarayonida turli xil rivojlangan mamlakatlar o'rtasidagi o'zaro muloqot saqlash uchun ingliz tilidan foydalaniladi. Bundan tashqari ko'plab yo'nalishlar rivoji uchun ham ingliz tilining foydasi bor. Misol qilib aytadigan bo'lsak, til iqtisodiyoti, xalqaro tashkilotlar rivoji uchun ko'rsatayotgan foydasi, mamlakatlarni hamdo'stlikni saqlash kabi bir qancha yo'nalishlari mavjud. Ingliz tili har tomonlama muloqot uchun qulay til bo'lganligi sababdan bu tildan foydalaniladi va buning taraqqiyot uchun ta'siri mavjud. Ushbu maqola orqali men fikrlarimni isbotlashga harakat qilaman.

Kalit so'zlar: Globalizatsiya texnologik tarraqiyot, tarjimalar muommosi, xalqaro tashkilotlarda ingliz tili, ta'lim, integratsiya, ilmiy izlanishlar.

Ingliz tili bugungi dunyoda eng keng tarqalgan va o'rganilayotgan tillardan biri bo'lib, xalqaro aloqa, biznes, ta'lim, ilmiy tadqiqotlar va texnologiya sohalarida yetakchi rol o'ynamoqda. U butunjahon tili maqomini olib, dunyoning turli burchaklaridagi odamlar o'rtasida til to'siqlarini bartaraf etish va madaniy almashinuvni kuchaytirish vositasiga aylangan. Bu jarayon globalizatsiya va texnologik taraqqiyot bilan chambarchas bog'liq bo'lib, zamonaviy iqtisodiy va madaniy integratsiyani jadallashtiradi. Ingliz tili nafaqat millatlararo muloqot, balki ta'lim tizimida ham asosiy o'rin egallaydi, ko'plab oliy o'quv yurtlari va ilmiy markazlar ilmiy izlanishlarni ingliz tilida olib borishni talab qiladi.

Bugungi kunda ingliz tili rivojlanayotgan mamlakatlarning taraqqiyot jarayonlariga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu tilda yaxshi muloqot qila olish mehnat bozorida muhim ustunlik sifatida qaraladi, chunki ko'plab xalqaro kompaniyalar o'z faoliyatini ingliz tiliga asoslangan global tarmoqlarda amalga oshiradi. Shu bilan birga, ingliz tilining tarqalishi milliy tillar va madaniyatlar o'ziga xosligini saqlab qolish masalasida ham muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli, ingliz tilining taraqqiyotga ta'sirini ko'rib chiqishda, uning ijobiy va

salbiy jihatlarni birdek e'tiborga olish zarur. Maqolada biz ingliz tilining dunyoda taraqqiyotga qanday ta'sir ko'rsatishini, uning iqtisodiy, ilmiy, va madaniy sohalaridagi rolini batafsil o'rganamiz.

Ingliz tilining taraqqiyotga ta'siri keng va ko'p qirrali bo'lib, u global iqtisodiy, ilmiy-texnikaviy, madaniy va ta'lim sohalaridagi yutuqlarni jadallashtirishda muhim omil hisoblanadi.

Birinchilardan bo'lib globalizatsiya ha to'xtaladigan bo'lsak globalizatsiya jarayonlari dunyo bo'ylab iqtisodiy va ijtimoiy tarmoqlarni birlashtirar ekan, shu sababdan ingliz tili bu jarayonning asosiy vositalaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Global savdo-sotiq, sayohat, diplomatik munosabatlar va xalqaro biznes muloqotlari asosan ingliz tilida amalga oshiriladi. Ko'plab xalqaro konferensiyalar, yarmarkalar va ko'rgazmalar ingliz tilida o'tkaziladi, bu esa turli millat vakillarining samarali aloqa o'rnatishini ta'minlaydi. Ingliz tilining global til sifatida keng tarqalishi, global aloqalar va muloqotni soddalashtiradi va taraqqiyotga tezlik beradi. Til xalqaro biznes va tijorat aloqalari uchun asosiy vosita bo'lib qolgan. Xalqaro savdo tashkilotlari, transmilliy korporatsiyalar va moliya institutlari o'rtasidagi muloqot ko'pincha ingliz tilida olib boriladi. Mamlakatlar o'z iqtisodiyotini rivojlantirish va global bozorga chiqish uchun ingliz tilini o'zlashtirishga katta ahamiyat bermoqda. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda ingliz tilida bilish mehnat bozorida raqobatbardoshlikni oshiradi, chunki ko'plab xalqaro kompaniyalar ingliz tilida muloqot qila olishni zarur ko'radi.

Bundan tashqari ko'pgina xalqaro munosabatlarda, xususan tashkilotlar korxonalar ham aynan ingliz tilidan foydalaniladi. Misol uchun ko'pgina xalqaro tashkilotlar, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT), Jahon Savdo Tashkiloti (JST), Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) kabi global tashkilotlar asosiy ish tili sifatida ingliz tilidan foydalanadi. Bu xalqaro darajada siyosiy va iqtisodiy munosabatlarni yurgizishda muhim rol o'ynaydi. Shu tufayli, davlatlararo munosabatlarda va xalqaro tashkilotlarda ishtirok etish uchun ingliz tilini bilish zaruratga aylangan.

Ingliz tilining xalqaro ta'limda ham katta o'rni mavjud. Jahonning ko'pgina universitetlari va ilmiy tadqiqot markazlari ingliz tilida ta'lim beradi yoki ingliz tilini rasmiy muloqot tili sifatida qabul qilgan. Bu, ayniqsa, talabalarga boshqa mamlakatlarda bilim olish imkoniyatini beradi. Ingliz tilida erkin muloqot qila olish, rivojlangan davlatlardagi yetakchi oliy o'quv yurtlarida o'qish va ilmiy izlanishlar olib borish uchun zarurdir. Shu bilan birga, rivojlanayotgan davlatlar ham ingliz tilini ta'lim tizimiga integratsiyalash orqali o'z kadrlar salohiyatini oshirmoqda.

Aytib o‘tish joizki, ingliz tili ta’lim sohasida eng muhim omillardan biri hisoblanadi. Tilning bilim iqtisodiyotiga, ta’lim sohasidagi rolga, bilim tomondan rivojlanishiga nisbatan ko‘rdatadigan ta’siri mavjud. Xususan, bugungi dunyoda bilim iqtisodiyoti ya’ni texnologiya, ilmiy izlanishlar va innovatsiyalarga asoslangan iqtisodiyot shakllanib bormoqda. Bu jarayonda ingliz tilini bilish ilm-fan, texnologiyalar, va innovatsiyalar olamida muvaffaqiyatga erishishning kaliti hisoblanadi. Ko‘pgina yetakchi ilmiy va texnik nashrlar ingliz tilida bo‘lgani sababli, tadqiqotchilar va mutaxassislar o‘z ishlarini global maydonga olib chiqish uchun ingliz tilini bilishlari lozim. Qolaversa, zamonaviy ilmiy izlanishlar va texnologik taraqqiyotning asosiy vositasiga aylangan. Ko‘pgina ilmiy jurnallar, texnik maqolalar va tadqiqotlar aynan ingliz tilida nashr qilinadi, bu esa butun dunyo bo‘ylab ilmiy hamjamiyatlarning o‘zaro tajriba almashishini osonlashtiradi. Shuningdek, texnologiya va IT sohasida ko‘plab texnik hujjatlar, dasturiy ta’minot va ishlab chiqish jarayonlari ingliz tilida olib boriladi, bu esa global innovatsiyalarni tezroq tarqatish imkonini beradi.

Bundan tashqari, Ingliz tilining ilm-fan va texnologiyadagi ustun mavqei boshqa tillarda ilmiy va texnik tarjimalarga ehtiyojni oshiradi. Biroq, ko‘plab rivojlanayotgan mamlakatlarda yetarli miqdorda texnik va ilmiy tarjimalar amalga oshirilmaydi, bu esa o‘sha mamlakatlarning bilimlarga va zamonaviy texnologiyalarga kirishini cheklaydi. Ingliz tilini yaxshi bilmagan olimlar va texnik mutaxassislar zamonaviy bilimlardan orqada qolishi mumkin, bu esa ularning mamlakatlari taraqqiyotiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Ingliz tilini bilmaslik o‘sha mamlakatning taraqqiyoti, rivojlanishi bir pog‘ona pastroq bo‘lishiga sabab bo‘ladi.

Taraqqiyot, rivojlanish bilan bir qatorda madaniyatlarning uyg‘unlashuvida ham ingliz tilining o‘rni mavjud. Ingliz tilining dunyo bo‘ylab keng tarqalishi natijasida turli millat va madaniyatlar bir-biriga yanada yaqinlashmoqda. Bu jarayon global madaniyatning shakllanishiga hissa qo‘shmoqda, chunki ingliz tilida muloqot qila oluvchi shaxslar bir xil media mahsulotlari, texnologiyalar va madaniy hodisalardan bahramand bo‘lmoqdalar. Shu bilan birga, ingliz tilini bilish internetdagi ko‘plab ma’lumotlarga kirishni osonlashtiradi, shuningdek, o‘yinlar, filmlar, kitoblar va musiqiy kontentni tushunish imkonini beradi. Lekin tilining keng tarqalishi ba’zan mahalliy tillar va madaniyatlarga xavf tug‘dirishi mumkin. Ba’zi davlatlarda ingliz tilining keng qo‘llanilishi o‘z milliy tillari va madaniy qadriyatlarini saqlab qolish uchun qiyinchiliklar tug‘diradi. Bu jarayon madaniy diversifikatsiyaga tahdid solishi mumkin, ayniqsa, yosh avlodning ingliz tiliga

ko'proq intilishi milliy madaniy merosning yo'qolishiga olib kelishi ehtimoli mavjud.

Bundan tashqari, Internetning rivojlanishi ingliz tilining global tarqalishini yanada kuchaytirdi. Ko'plab veb-saytlar, ijtimoiy tarmoqlar va dasturlar ingliz tilida ishlab chiqilgan bo'lib, raqamli dunyoda muloqot qilish uchun bu tilni bilish muhim sanaladi. Raqamli savodxonlik va global tarmoqlarda faol ishtirok etish ingliz tilini yaxshi bilishni talab qiladi, bu esa raqamli iqtisodiyotning rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

Xulosa. Ingliz tili bugungi kunda taraqqiyotning ko'plab sohalariga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Uning ijobiy ta'sirlari iqtisodiy va ilmiy texnologik yutuqlarni jadallashtirgan bo'lsa, xalqaro munosabatlarni yaxshilagan va shu bilan bir qatorda madaniyatlararo uyg'unlikni saqlagan bo'lsa, salbiy tomoni milliy tillar va madaniyatlarning so'nishiga olib kelishi mumkin. Shunga qaramasdan bu tilning tarraqiyotga qo'shayotgan hissasi ko'rinarli darajada yuqori. Rivojlanayotgan har bir mamlakat, har bir sohada bu tilning vazifasi boshqa narsalarga qaraganda foydaliroqdir. Xususan, ma'lumot almashinish, iqtisodiy o'sish, ilmiy izlanishlar shular qatoridadir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. N N Zubaydova How to teach vocabulary Nofilolog oliy o'quv yurtlarida chet tilini o'qitishda uchraydigan muammolar ..., 2019.
2. M Orzikulova, G Rustamova "Methods Of Improving Speaking Skills For Kids" Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit, 151-154, 2024.
3. A Ziyodullayeva, S Saidabrora, H Akhmedova "Maktabgacha Va Boshlang'ich Ta'limda Ingliz Tilini Rivojlantirish". Бюллетень студентов нового Узбекистана 1 (5 Part 2), 172-175, 2023.
4. G. U Rustamova Lingvistik Pragmatikaning Birliklari Филологические науки 11, 0.
5. A. H Muhiddinova Semelfaktiv Fe'llarning Leksik Va Aspektual Turkumlari. Fan, Ta'lim Va Amaliyotning Integrasiyasi 3 (5), 277-282, 2022.
6. H S Gafforov, N N Zubaydova Gender and its effect on language acquisition Academic research in educational sciences 2 (5), 217-220, 2021.
7. R. A Utkurovich, R. G Utkurovna. "Teaching English Language To Primary Level Pupils At School" Ijodkor O'qituvchi 3 (36), 103-105, 2024.
8. Valieva, N. (2022). Marie-Laure Derat, L'énigme d'une dynastie sainte et usurpatrice dans le royaume chrétien d'Éthiopie du XIe au XIIIe siècle. Aethiopica, 25, 258-261.

9. Валиева, Н. (2021). «Житие Лалибэлы»: новые перспективы исследования. Библия и христианская древность, 3(11), 197-214.
10. Valieva, N. (2021). Prof. Geta (t) chew Haile:(approx. 04/19/1931– June 10, 2021). *Scrinium*, 17(1), 16-19.
11. Valieva, N., & Liuzzo, P. M. (2021). Giving Depth to TEI-Based Descriptions of Manuscripts: The Golden Gospel of Ham. *Aethiopica*, 24, 175-211.
12. Valieva, N. (2020). The Manuscript Book in the Traditional Culture of Ethiopia, written by Platonov Vyačeslav Michajlovič, 2017. *Scrinium*, 16(1), 410-412.
13. Valieva, N. (2020). Getatchew Haile, The Ethiopian Orthodox Church’s Tradition on the Holy Cross. *Aethiopica*, 23, 281-285.
14. Valieva, N. (2019). Nafisa Valieva, The ‘Gadla Lālibalā collection of textual units’: tradition and documentation. *Aethiopica*, 22, 315-318.
15. Валиева, Н. Ф. Библия И Христианская Древность. Библия И Христианская Древность Учредители: Кожухов Сергей, (3), 197-214.
16. Валиева, Н. А. (2022). Вақф Тушунчаси Ва Тарихдаги Вақф Ташкилотлари Ҳақида. *Oriental Journal of Social Sciences*, 2(2), 107-114.
17. Худайназаров, Ф. (2024). Кичик Бизнес Субъектлари Фаолиятини Ривожлантиришнинг Назарий Асослари. *Iqtisodiyot va ta’lim*, 25(2), 335-340.
18. Xudonazarov, F. (2023). Islom Moliyasi–Muammolar Va Yechimlar. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, 1(8), 109-114.
19. Худойназаров, Ф. (2023). Ислом Иқтисодиёти: Ибн Халдун Тавсиялари. *Iqtisodiyot va ta’lim*, 24(6), 351-356.
20. Худойназаров, Ф. (2023). Тўқима Ҳадислардан Ҳадисларни Сақлаб Қолишда Муҳаддислар Фаолияти. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(2), 763-776.
21. Khudaynazarov, F. (2020). Political and Dynastic Relations Of Kievan Rus. *The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research*, 2(08), 55-64.
22. Suleymanova, N. M., & Idiyev, A. R. O. G. L. (2021). Gapping Nominativ Aspekti Va Uning Kommunikativ Jarayoni Haqida. *Academic research in educational sciences*, 2(12), 805-809.
23. Сулейманова, Н. М., & Абдуллаева, Л. Т. (2017). Имманентный характер синергетических свойств единиц языковой системы. In *Инновации В Современном Языковом Образовании* (pp. 61-65).

24. Сулейманова, Н. М., & Насруллаев, Ж. Р. О предложении и его номинативном значении. Учёный XXI века, 26.
25. Shokhista, R. (2023). The Significance Of Emphasizing Communicative Competence As The Foundation For Teaching Listening And Speaking Skills Rustamova Shokhista Sharifovna. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 25-28.
26. Rustamova, S. S. (2023, January). The Importance Of Speaking Activities In Teaching English. In International Conferences (Vol. 1, No. 1, pp. 357-361).
27. Sharifovna, R. S. (2022). Teaching Spoken English To Upper Class Pupils. Confrencea, 6(6), 87-89.
28. Махмудова, Г. Н., & Гуломова, Н. Ф. (2023). Проблемы формирование цифровой экономики в странах ЕАЭС. In Интеллектуальная платформенная экономика: тенденции развития (pp. 10-48).
29. Sharifovna, R. S. (2022). Class Size And The Learning-Teaching Process In Upper Classes. Journal of new century innovations, 14(1), 86-98.
30. Sharipovna, R. S. Peculiarities Of Teaching English In Secondary Schools In Uzbekistan. International Journal of Innovations in Engineering Research and Technology, (2), 1-5.